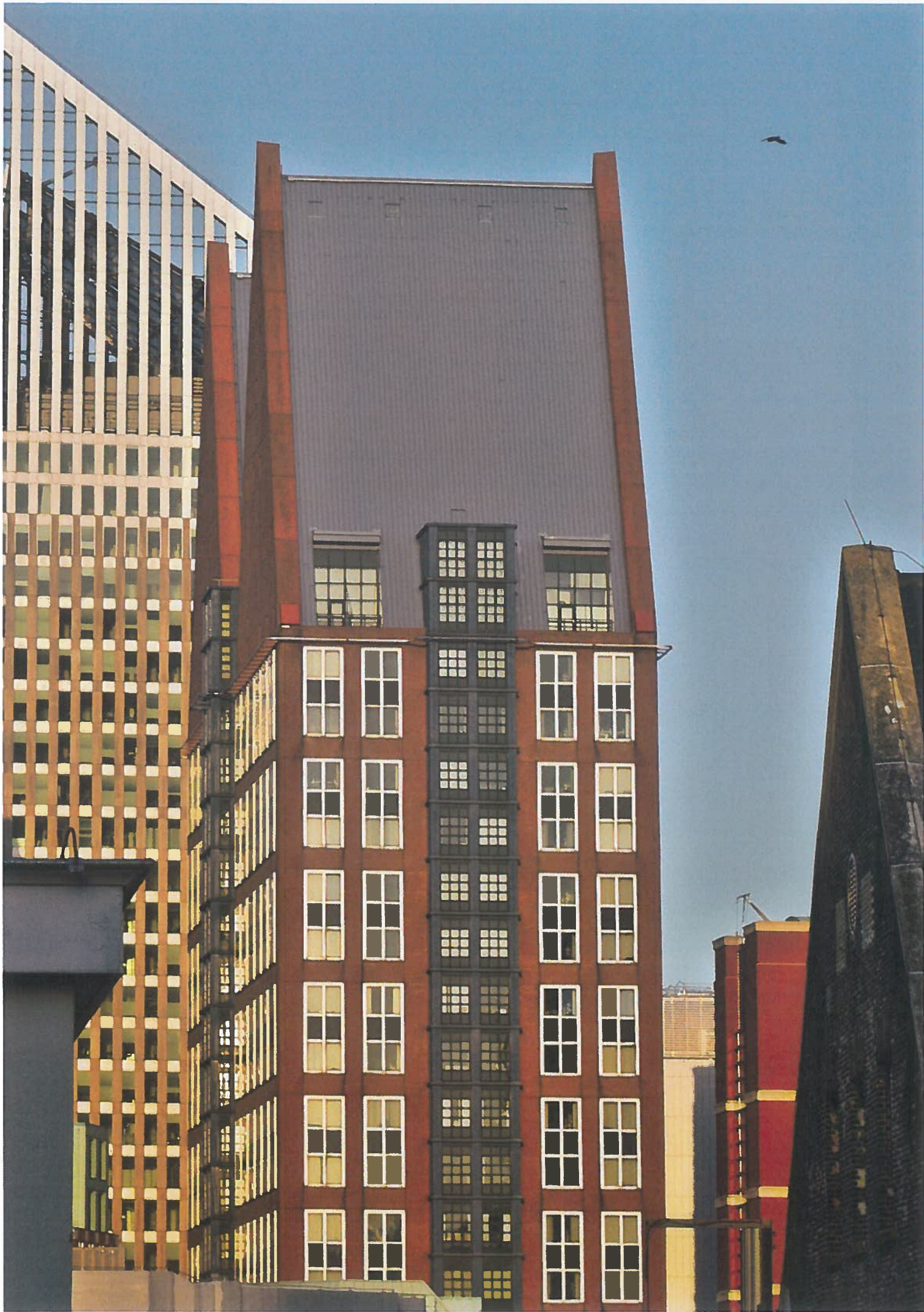

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Samenvattend auditrapport 2016

Ministerie van
Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
(XVI)

Samenvattend auditrapport 2016

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (xvi)

15 maart 2017

Kenmerk
2017-0000036706

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Inhoud

1	Samenvatting	5
2	Goedkeurende controleverklaring	8
2.1	Financiële overzichten akkoord bevonden	8
2.2	Overschrijding van rapporteringstoleranties	8
2.3	Contractovername door mobiliteitsbureaus conform beleidsregels niet opgenomen in de WNT-verantwoording	8
3	Financieel en materieel beheer: subsidiebeheer en inkoopbeheer zijn verbeterd	10
3.1	Financieel en materieel beheer in 2016	10
3.2	Opgeloste bevindingen in 2016	11
3.3	Bevindingen in het beheer 2016	11
3.3.1	Inkoopbeheer: belangrijke stappen gezet	11
3.3.2	Inkoopbeheer PD ALT: onveranderd	12
3.3.3	Autorisatiebeheer SAP-3F (VWS) groeit naar beheerst proces	12
3.4	Het beheer van Subsidieplein behoeft betere aantoonbaarheid	13
3.5	Het melden van datalekken is procedureel ingeregeld en decentraal belegd	14
3.6	Gevolgen modernisering wet op de vennootschapsbelasting (Vpb) nog niet in te schatten	15
3.7	Sturing op informatiebeveiliging groeit in volwassenheid, implementatie van de BIR verschilt per systeem	15
3.8	Caribisch Nederland: zorgcontractering blijft aandacht vragen	16
3.9	Onderzoek agentschappen en PD ALT	16
3.9.1	RIVM	16
3.9.2	aCBG	17
3.9.3	CIBG	17
3.9.4	PD ALT	17
3.10	Beheersrisico's voor 2017	17
3.10.1	Het subsidiebeheer vertoont verbetering	17
3.10.2	Het personeelsbeheer: op orde	18
3.10.3	Het verplichtingen- en voorschottenbeheer bevat nog een aantal aandachtspunten	19
4	Totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering: dossiervorming jaarverslag krijgt op centraal niveau binnen VWS meer aandacht	22
4.1	Verantwoording VWS 2016 is op 15 maart 2017 nog niet volledig	22
4.2	Proces totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering 2016 heeft de aandacht	22
4.3	Totstandkomingsproces bedrijfsvoeringsparagraaf	22
4.4	Audittrail totstandkoming informatie jaarverslag	23
4.5	Percentage inhuur externen	23

5	Overige onderwerpen	25
5.1	Aandachtspunten vanuit 2016	25
5.1.1	De zorgtoeslag: aanpassing overeengekomen convenanten moet nog gebeuren	25
5.2	Onderwerpen die niet direct te relateren zijn aan de rechtstreekse verantwoordelijkheid van VWS	25
5.2.1	Positief advies SiSa-bijlage 2015	25
5.2.2	Afwikkeling Algemene Kas: definitieve opheffing in zicht	25
5.2.3	Zorgtoeslag uitgaven en ontvangsten: geen fouten of onzekerheden geconstateerd	25
5.3	Toekomstgerichte informatie	26
5.3.1	Compenstatieregeling trekkingsrecht PGB van start	26
Bijlage	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	28
Bijlage	Afkortingenlijst	31
	Noten	32

Doel en doelgroepen

In dit rapport doen wij verslag van de uitkomsten van onze wettelijke taak¹ over 2016 bij het ministerie van VWS. Dit rapport is opgesteld voor de minister, de staatssecretaris en de secretaris-generaal en wordt tevens verstrekt aan de leden van het audit comité en de directeur Financieel-Economische Zaken van het ministerie van VWS. Het rapport wordt verder toegezonden aan de minister van Financiën en de president van de Algemene Rekenkamer.

Financiële overzichten

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2016 van het ministerie van VWS (XVI). Dat houdt in dat de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering.

Wij hebben vastgesteld dat op het gebied van rechtmatigheid, op één uitzondering na, VWS binnen de geldende toleranties is gebleven. De tolerantiegrens voor onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid voor begrotingsartikel 4 is overschreden. Deze overschrijding moet worden toegelicht in de bedrijfsvoeringsparagraaf in het Jaarverslag van VWS. In hoofdstuk 3 wordt een nadere toelichting gegeven op de bevinding die tot deze overschrijding heeft geleid.

Financieel en materieelbeheer

VWS is een beleidsdepartement dat, ondanks het geringe aantal medewerkers dat bij de bedrijfsvoering betrokken is, in het subsidiebeheer en in het inkoopbeheer in 2016 een verbetering ten opzichte van 2015 laat zien. De ADR komt dit jaar tot een drietal bevindingen in het beheer. De toleranties voor de verantwoording worden in zijn totaliteit niet overschreden.

VWS heeft haar begrotingsadministratie ondergebracht bij het FDC, een SSC van SZW. De subsidies worden uitgevoerd door DUS-i, een SSC waar VWS de eigenaar van is. Voor de ADR betekent dit dat we qua controle en weging van de gemeenschappelijke processen bij de SSC's gezamenlijk optrekken.

VWS heeft het risicomanagement in 2016 verder vorm gegeven en ingebed in de planning- en controlcyclus. Met behulp van dit instrument worden met name de beleidsrisico's in kaart gebracht en worden keuzes gemaakt, die zouden kunnen leiden tot aanpassing van de AO/IB.

De Auditdienst Rijk rapporteert over het financieel en materieelbeheer op een geharmoniseerde wijze in de vorm van het rapporteren van bevindingen, gerangschikt naar drie gradaties: licht, gemiddeld en ernstig. Een gemiddelde bevinding uit 2015 is in 2016 een lichte bevinding geworden. De twee lichte bevindingen uit 2015 zijn in 2016 onveranderd gebleven. In 2016 zijn er geen bevindingen bijgekomen.

Het subsidiebeheer laat in 2016 een verbetering zien ten opzichte van 2015. In de door ons gecontroleerde dossiers waarbij specifiek aandacht is besteed aan het subsidiebeheer (de zogenoemde DPS dossiers) constateren wij minder zware tekortkomingen en minder gemiddelde tekortkomingen. Het aantal dossiers zonder opmerkingen is toegenomen. Het is van belang dat VWS zich blijvend inspant om het bereikte niveau vast te houden door de huidige wijze van (aan)sturen, monitoren en bijsturen te continueren.

VWS heeft gedurende het jaar belangrijke stappen gezet met betrekking tot het verbeteren van het inkoopbeheer. Opzet en bestaan van het inkoopbeheer voldoen aan de te stellen eisen. In de uitvoering zien we nog tekortkomingen van diverse aard op het niveau van de uitvoerende

budgethouders. Desondanks geven de positieve ontwikkelingen in het inkoopproces ons voldoende reden de kwalificatie van de bevinding in het inkoopbeheer van gemiddeld naar licht bij te stellen. Dit lichten wij toe in hoofdstuk 3.

Het autorisatiebeheer SAP-3F (VWS) groeit naar een beheerst proces maar vanwege de goedkeuring van het generieke proces na 2016, de nog te implementeren systeemspecifieke werkinstructies met autorisatiematrices en het toekennen van een niet eerder geanalyseerde combinatie van businessrollen, handhaven wij de lichte bevinding voor 2016. Dit lichten wij toe in hoofdstuk 3.

De In Control Verklaringen van de organisatieonderdelen en van het concern VWS zijn op tijd opgeleverd aan DGOO.

De totstandkoming van de informatie over beleid en bedrijfsvoering vertoont een onveranderd beeld in vergelijking met 2015. De totstandkoming van het jaarverslag verdient aandacht (zie hoofdstuk 4).

De bedrijfsvoeringsparagraaf en het jaarverslag zijn in goed overleg tussen FEZ, de beleidsdirecties en de ADR tot stand gekomen. Het percentage inhuur externen PM

Leeswijzer

Dit rapport is als volgt ingedeeld:

- de controle van de financiële overzichten (hoofdstuk 2);
- het onderzoek naar het gevoerde financieel en materieelbeheer en de ten behoeve van dat beheer bijgehouden administraties (hoofdstuk 3);
- het onderzoek naar de totstandkoming van de informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering (hoofdstuk 4);
- overige onderwerpen (hoofdstuk 5);
- de controleverklaring (bijlage).

Openbaarmaking

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Onze rapporten zijn primair bestemd voor de opdrachtgevers met wie wij een opdracht zijn overeengekomen. De ministerraad heeft op 19 februari 2016 een beleidslijn vastgesteld voor het openbaar maken van rapporten van de ADR. Op grond daarvan zal de minister van VWS dit samenvattende auditrapport op of na verantwoordingsdag, 17 mei 2017, plaatsen op de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).²

Er is een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de in het departementale jaarverslag 2016 van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport opgenomen financiële overzichten. De artikeltolerantie van begrotingsartikel 4 is overschreden.

Inleiding

Als eerste onderdeel van onze wettelijke taak controleren wij of de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld in overeenstemming met de geldende verslaggevingsvoorschriften.³

De in 2016 gerealiseerde uitgaven bedroegen € 15.193 mln. (2015: € 15.329 mln.), de aangegane verplichtingen € 14.488 mln. (2015: € 23.434 mln.) en de ontvangsten € 1.011 mln. (2015: € 1.011 mln.).

Wij plannen en voeren onze controle zodanig uit dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldibalans als geheel bedraagt 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden. Wij zijn er bij onze controle van uitgegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

Voorts hebben wij onderzocht of de in het departementale jaarverslag opgenomen andere informatie (buiten de financiële overzichten) niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat. Ook zijn wij nagegaan dat het jaarverslag alle voorgeschreven informatie bevat.

Hieronder gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van onze controle.

2.1 Financiële overzichten akkoord bevonden

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2016 van het ministerie van VWS (XVI). Deze verklaring is opgenomen als bijlage in dit rapport.

2.2 Overschrijding van rapporteringstoleranties

In de bedrijfsvoeringsparagraaf van het departementale jaarverslag rapporteert de minister over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2016. In de bedrijfsvoeringsparagraaf zijn de rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden gemeld die hebben geleid tot overschrijding van de voorgeschreven rapporteringstoleranties.⁴

2.3 Contractovername door mobiliteitsbureaus conform beleidsregels niet opgenomen in de WNT-verantwoording

In de toelichting bij de WNT-verantwoording is uiteengezet dat volledige uitvoering van de openbaarmakingsplicht op grond van artikel 4.2 van de WNT ten aanzien van betalingen aan mobiliteitsbureaus over de verslagjaren tot en met 2016 niet mogelijk is. In de Beleidsregels WNT 2017 (Staatscourant 2016, nr. 70032) is bepaald dat in dat geval geen toezicht op de naleving van deze openbaarmakingsverplichting zal worden uitgeoefend en evenmin handhavend zal worden opgetreden bij niet-naleving van die verplichting. Daarom zijn de betreffende betalingen niet opgenomen in de WNT-verantwoording en zijn deze ook buiten de reikwijdte van onze controle gebleven.

3 Financieel en materieelbeheer: subsidiebeheer en inkoopbeheer zijn verbeterd

Het subsidiebeheer en het inkoopbeheer zijn in 2016 verbeterd ten opzichte van 2015. De bevindingen met betrekking tot autorisatiebeheer SAP-3F en PD ALT zijn onveranderd gebleven.

Inleiding

Als tweede onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of de geselecteerde processen van financieel en materieelbeheer voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving.⁵ Op het hoogste niveau geldt dat het financieel en materieelbeheer moet voldoen aan de eisen van rechtmatigheid, ordelijkheid, controleerbaarheid en overigens zo doelmatig mogelijk moet worden ingericht.

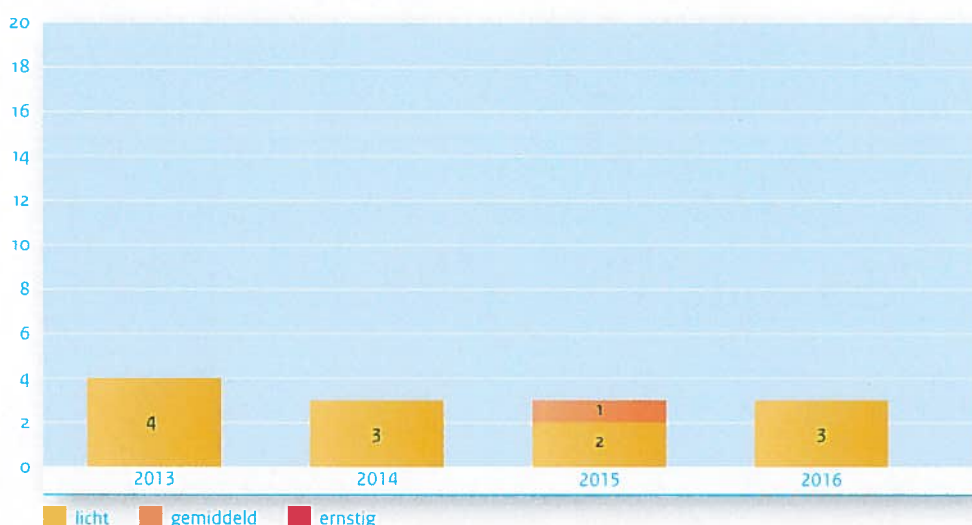
Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie. Al deze bevindingen verdienen aandacht, waarbij aan de ernstige bevindingen het grootste belang dient te worden toegekend.

Ten behoeve van het selecteren van de te onderzoeken processen van financieel en materieelbeheer hebben wij de bedrijfsrisico's en de daaraan gekoppelde processen in kaart gebracht. Op basis van het belang van de processen en de in die processen onderkende risico's hebben wij in 2016 onder meer de volgende onderdelen van het financieel en materieelbeheer voor nader onderzoek geselecteerd: het subsidiebeheer, het inkoopbeheer (waaronder het verstrekken van opdrachten en de naleving van de Aanbestedingswet), het personeelbeheer en de rijksbijdragen. Verder hebben wij aandacht besteed aan de informatiebeveiliging, de Meldplicht datalekken, de zorgtoeslag, de bijdrage aan agentschappen en (zorg)-ZBO's.

In dit hoofdstuk behandelen wij de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek naar het gevoerde financieel en materieelbeheer en de ten behoeve van dat beheer bijgehouden administraties.

3.1 Financieel en materieel beheer in 2016

Figuur 1: Bevindingen naar impact (in aantallen)

VWS heeft over 2016 drie rapporteringswaardige bevindingen. De gemiddelde bevinding uit 2015 is in 2016 een lichte bevinding geworden. De twee lichte bevindingen uit 2015 zijn in 2016 onveranderd gebleven. In 2016 zijn er geen bevindingen bijgekomen. Wel zijn er nog aandachtspunten voor VWS. Deze aandachtspunten worden vanaf paragraaf 3.4 nader toegelicht.

3.2 Opgeloste bevindingen in 2016

In 2016 zijn er geen bevindingen opgelost.

3.3 Bevindingen in het beheer 2016

Figuur 3: Bevindingen in het beheer 2016

Bevinding	Verantwoordelijk organisatieonderdeel	2013	2014	2015	2016
Inkoopbeheer kerndepartement	VWS	▲	▲	■	▲
Inkoopbeheer PD ALT	PD ALT	▲	▲	▲	▲
Autorisatiebeheer SAP-3F	FEZ en OBP			▲	▲

▲ licht ■ gemiddeld ● ernstig

3.3.1 Inkoopbeheer: belangrijke stappen gezet

Voor het controlejaar 2016 is afgesproken dat zowel de ADR als de Algemene Rekenkamer uitgaan van het afsprakenpakket over inkopen dat is vastgesteld door het SG-overleg. Zolang de *Gids proportionaliteit* niet is aangepast, is € 33.000 de grens waarboven de leveranciersselectie in het dossier moet worden gemotiveerd.⁶ Voor Europese aanbestedingen geldt dat de vereenvoudigde procedure voor zB-diensten⁷ per 18 april 2016 is verdwenen, waardoor enkele voormalige zB-diensten voortaan onder het algemene regime voor Europese aanbestedingen vallen. Voor sociale en andere specifieke diensten bestaat per 1 juli 2016 een bijzonder (verlicht) regime.⁸

VWS heeft, onder aansturing van de CDI-office en het Stafbureau Kwaliteit, Procesbeheersing en Advies, gedurende het jaar belangrijke stappen gezet met betrekking tot het verbeteren van de keycontrols van het inkoopbeheer, waaronder het ontwikkelen van een AO/IC inkoopbeheer en het uitwerken van de onderliggende procesbeschrijvingen. Ook is er een procedure voor uitzonderingen en afwijkingen opgesteld, de minicompetities onder raamcontracten lopen nu via de HIS, er is weer een overleg van het Expertise Centrum Inkoop ingesteld, periodiek is er overleg tussen de CDI-Office en de ADR, en worden er kennissessies georganiseerd. Een aantal van deze maatregelen is enerzijds op gericht om ook het lerend vermogen van VWS met betrekking tot inkopen te vergroten en anderzijds gericht op het toezicht inzake een goede invulling en de juiste naleving van de afspraken met de HIS. Door het volgen van de nieuwe AO/IC procedures, kennisverbetering van aanbestedingswet- en regelgeving en actieve betrokkenheid bij de genomen maatregelen door de uitvoerend budgethouders kunnen ook in de uitvoering belangrijke stappen gezet gaan worden. Het continueren van deze maatregelen en het verder realiseren van het verbeterplan vormen voor VWS de basis voor een goed inkoopbeheer voor de komende jaren.

Daarnaast heeft VWS over 2015 en de eerste negen maanden van 2016 een spendanalyse uitgevoerd en daarbij de essentiële inkooprisico's in kaart gebracht. De voortgang van alle verbetermaatregelen is inzichtelijk gemaakt in een verbeterplan 2016 dat is goedgekeurd door de bestuursraad bedrijfsvoering van 1 december 2016. Ter verbetering van het contractbeheer is begin 2017 samen met de HIS een plan van aanpak opgesteld om te komen tot een voor VWS compleet en up to date contractregister.

Een belangrijk deel van de bovenstaande beheersmaatregelen is in de tweede helft van 2016 genomen. Met de continuering van deze maatregelen en de verdere realisatie van het verbeterplan is de basis gelegd voor een goed inkoopbeheer voor de komende jaren. Over 2016 zien we dat naast deze inspanningen op centraal niveau, nog nadere stappen gezet moeten worden om de uitvoering op het niveau van de uitvoerende budgethouders verder te verbeteren. Echter de

positieve ontwikkelingen in het inkoopbeheer zijn voor ons voldoende reden de kwalificatie van de bevinding in het inkoopbeheer van gemiddeld naar licht bij te stellen.

In onze controle maken we onderscheid tussen 1) het inkoopbeheer (incl. het voldoen aan de aanbestedingswet en regelgeving) en 2) de afhandeling van facturen en de bijbehorende verantwoording van verplichtingen en uitgaven.

- 1 De aandachtsgebieden in de uitvoering van het inkoopbeheer die wij over 2016 nog zien, hebben onder andere betrekking op:
 - het niet goed definiëren van de (omvang van de) opdracht waardoor de verkeerde aanbestedingsprocedure wordt gevolgd, dan wel in strijd gehandeld wordt met de (uitgangspunten van de) aanbestedingswetgeving;
 - vooraf niet, of inhoudelijk onvoldoende definiëren van verlengingsopties van contracten. Hierdoor wordt de kans op onrechtmatigheden vergroot;
 - het laten uitvoeren van meerwerk zonder overeenkomst;
 - het niet volgen van het inkoopproces (AO/IC), waardoor de kans op onrechtmatigheden wordt vergroot.
- 2 De aandachtsgebieden die wij zien in de afhandeling van facturen en de verantwoording van verplichtingen en uitgaven zijn:
 - het niet aansluiten van de geboekte verplichtingen op de afgesloten overeenkomsten. Dit wordt voor een deel veroorzaakt doordat naast het boeken van een verplichting bij het aangaan van contracten nogmaals een deel van de verplichting wordt geboekt bij ontvangen facturen < € 30.000 betreffende dezelfde contracten. Een andere oorzaak betreft de verschillen die zijn ontstaan met het splitsen van verplichtingen bij de aanzetten van de koppeling tussen Digi-inkoop en SAP;
 - het ontbreken van een toereikende prestatieverklaring bij de factuurbetalingen.

Objectieve leverancierskeuze

Het rijksbrede afsprakenpakket voor inkopen is een goede stap in de richting van meer duidelijkheid en administratieve verlichting, maar is nog niet definitief door het SG-overleg vastgesteld. Het SG-overleg heeft aangegeven een jaarlijkse marktanalyse pas nodig te achten vanaf € 15.000 in plaats van € 10.000. De bestaande wet- en regelgeving biedt hiervoor ruimte en dit zal dan ook door zowel de Algemene Rekenkamer als de ADR worden gevolgd. Het SG-overleg heeft verder aangegeven de grens voor motivering van de leveranciersselectie te willen verhogen van € 33.000 naar € 50.000. Hiervoor is aanpassing van de wet- en regelgeving nodig en dit kan daarom naar verwachting pas per 1-1-2017 in werking treden. De Algemene Rekenkamer heeft aangegeven voor het controlejaar 2016 daarom vooralsnog genoodzaakt te zijn de huidige wettelijke grens van € 33.000 te hanteren. Om verschillen met de Algemene Rekenkamer te voorkomen, zal de ADR dit ook doen. Dit zou kunnen leiden tot onrechtmatigheden. Het is daarom belangrijk dat in de uitvoering in 2016 nog de grens van € 33.000 wordt gehanteerd.

3.3.2

Inkoopbeheer PD ALT: onveranderd

Zolang de onderzoeksactiviteiten nog niet zijn geprivatiseerd is het voor PD ALT moeilijk om te anticiperen op de juiste procedure van aanbesteden. Daardoor worden soms (vervolg)-opdrachten alsnog strijdig met de regelgeving. Ook heeft PD ALT niet in alle gevallen de motivering voldoende vastgelegd wanneer gebruik wordt gemaakt van de ruimte die de Aanbestedingswet biedt. In 2016 voldoet het inkoopbeheer van PD ALT voornamelijk daarom niet volledig aan de te stellen eisen.

3.3.3

Autorisatiebeheer SAP-3F (VWS) groeit naar beheerst proces

In februari 2017 is de generieke procesbeschrijving autorisatiebeheer door het MT van OBP goedgekeurd. Tevens is (binnen OBP) een pilot gestart waarin wijzigingen in het Identity Management systeem (IDM) de basis vormen voor autorisatiewijzigingen in SAP-3F. Aansluitend op de generieke procesbeschrijving moeten de systeemspecifieke werkinstructies

en de (aangepaste en meer uniforme) autorisatiematrices met onverenigbare rollen nog worden vastgelegd en geautoriseerd. Met name de matrices spelen een belangrijke rol bij het door de servicedesk van OBP beoordelen van de autorisatieaanvragen.

Ten opzichte van voorgaand jaar zijn er in 2016 stappen voorwaarts gezet. De generieke procedure is gedegen voorbereid en getest gedurende 2016, waardoor deze pas begin februari 2017 is goedgekeurd. De aangepaste werkinstructie met autorisatiematrices volgen op korte termijn.

Voorgaande jaren zijn afwijkend van de destijds geldende procedures (en matrices) meerdere businessrollen aan één persoon toegekend. Van al deze combinaties is achteraf vastgesteld dat deze businessrol combinaties de eisen van functiescheiding niet doorbreken. Eind 2016 is nog een nieuwe combinatie van businessrollen toegekend. Ook deze blijkt na analyse de functiescheiding niet te doorbreken.

FDC is actief met het inregelen van de GRC-tool. Zodra deze tool succesvol is geïmplementeerd zal het toekennen van meer businessrollen aan één persoon bij functievermenging pro-actief door de tool worden gedetecteerd.

In 2016 is de halfjaarlijkse autorisatiecontrole conform de procedure door OBP twee keer uitgevoerd. De eigen beoordeling van aanwezigheid van actuele businessrol combinaties en het analyseren van mutaties naar aanleiding van de halfjaarlijkse controle, zijn niet aantoonbaar uitgevoerd. Zolang de koppeling met IDM nog niet volledig operationeel is en de GRC-tool niet succesvol geïmplementeerd is, wordt OBP geadviseerd beide acties aantoonbaar aandacht te geven.

Vanwege de goedkeuring van het generieke proces na 2016, de nog te implementeren systeem-specifieke werkinstructies met autorisatiematrices en het toekennen van een niet eerder geanalyseerde combinatie van businessrollen, handhaven we de lichte bevinding voor 2016.

3.4

Het beheer van Subsidieplein behoeft betere aantoonbaarheid

Subsidieplein (SP) is een workflowmanagementsysteem dat het proces van subsidietoekenning ondersteunt en waarmee de tijdige afwikkeling van subsidieaanvragen beheerst en gemonitord kan worden. In Subsidieplein vastgestelde beschikkingen worden op gecontroleerde handmatige wijze voor verdere financiële afwikkeling in SAP-3F ingevoerd.

Het proces van verstrekken van autorisaties aan SP-gebruikers is binnen VWS in opzet goed georganiseerd. Bij de uitvoering worden de eigen procedures niet altijd gevolgd. In enkele gevallen worden meer rollen aan personen toegekend zonder de vereiste afstemming en goedkeuringen.

OBP is inmiddels actief bezig deze toekenningen te analyseren (op functievermenging) en waar noodzakelijk alsnog te formaliseren.

Vanwege de verouderde versie van Filenet, waarop de applicatie SP is ontwikkeld, moeten de systeembeheerders van VWS bij tijd en wijle herstelacties uitvoeren om registratiefouten in de applicatie te corrigeren. Door beheerders uit te voeren herstelacties vinden slechts plaats op basis van geautoriseerde verzoeken daartoe die in TopDesk worden geregistreerd. Binnen OBP wordt niet periodiek beoordeeld of er wijzigingen zijn doorgevoerd zonder de vereiste goedkeuring.

Bij de reeds langer geplande modernisering (ECM-platform) wordt onder andere de mogelijkheid gecreëerd om gebruikers in de applicatie gecontroleerd zelf de registratiefouten te laten corrigeren.

Na implementatie in 2017 kunnen de beheerrechten worden ingetrokken.

Wij bevelen aan om totdat deze aanpassing is ingeregeld periodiek vast te stellen dat door de functioneel beheerder geen ongeautoriseerde herstelacties zijn uitgevoerd.

Applicatie- en technisch beheer bij SSC-ICT

Begin 2016 is het applicatiebeheer (onderhouden) van SP overgedragen aan SSC-ICT en toegevoegd aan het reeds aan SSC-ICT uitbestede technisch beheer (continue beschikbaar stellen) van SP. Hiermee worden belangrijke beheeractiviteiten bij SSC-ICT ondergebracht en uit de omgeving van VWS verwijderd. De belangentegenstelling (functiescheiding tussen partijen) wordt hiermee positief beïnvloed. Omdat twee functioneel beheerders van VWS rechtstreeks herstelacties kunnen uitvoeren op SP kan SSC-ICT niet de volledige verantwoording voor het beheer overnemen.

De controle van de wettelijke taak (subsidieuitgaven) wordt zoveel mogelijk systeemgericht uitgevoerd. Het procesondersteunende IT-systeem is daarbij een belangrijk object van aandacht. Zowel het beheer door VWS als het beheer door SSC-ICT wordt in onze beoordeling betrokken om vast te stellen of de ADR bij de controle kan steunen op dat systeem. In deze aanpak is het SSC-ICT onvoldoende gelukt om het bestaan en de werking van de geïmplementeerde beheermaatregelen rond Subsidieplein aan de ADR aan te tonen.

Alternatief is om te steunen op de beheersinstrumenten die VWS in de relatie met SSC-ICT hanteert. VWS blijft tenslotte ook bij investering eindverantwoordelijk voor het subsidieproces en het daarvoor ingezette systeem Subsidieplein. In de relatie met SSC-ICT beschikt VWS over een DVA en een DAP. Hierin zijn afspraken opgenomen over de af te nemen diensten, over periodieke overleggen en servicelevel- en financiële rapportages. Objectieve verantwoording over de kwaliteit van de dienstverlening is echter niet expliciet geregeld. Voor de generieke dienstverlening stelt SSC-ICT sinds 2014 jaarlijks een In Control Verklaring (ICV) op, maar daar valt de specifieke dienstverlening rond Subsidieplein niet direct onder.

Uit oogpunt van beheersing adviseert de ADR VWS de sluitendheid van het complex aan beheersmaatregelen te evalueren en eventuele besluiten naar aanleiding daarvan vast te leggen.

Het beheer van wijzigingen in SP is zowel aan de kant van VWS als aan de kant van SSC-ICT wel op orde.

3.5

Het melden van datalekken is procedureel ingeregeld en decentraal belegd

Op 1 januari 2016 is de meldplicht datalekken van toepassing geworden. De meldplicht houdt in dat organisaties die persoonsgegevens verwerken datalekken moeten melden aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en in bepaalde gevallen ook aan de betrokkene van wie persoonsgegevens zijn gelekt. Om aan deze meldplicht te voldoen is een stelsel van beheersmaatregelen noodzakelijk. In 2016 hebben wij bij de onderdelen van VWS onderzocht of hiervan sprake is.

De datalek procedure bestaat bij VWS uit twee delen. Een procedure voor het kerndepartement, en een voor het concern. Voor het kerndepartement doet BIV de melding samen met de betreffende directie. Datalekken bij concernonderdelen worden door de organisaties zelf gemeld. De retouremelding van de AP wordt door BIV geregistreerd in het datalekregister.

De privacyfunctionaris van VWS (departement en organisatieonderdelen) heeft zicht op alle systemen die persoonsgegevens verwerken. De verantwoordelijkheden voor het naleven van de WMD, en daarmee het melden van datalekken aan de AP, zijn procedureel geregeld en decentraal belegd. Informatieverstrekking aan de departementsleiding wordt door BIV verzorgd op basis van interne rapportages van de datalekken die door BIV naar aanleiding van een interne meldprocedure bij de organisatieonderdelen zijn opgevraagd.

In het datalekregister blijkt een verschil in de aard van de meldingen aangezien de definitie van een datalek niet uniform wordt toegepast in het VWS concern. Hierdoor is er geen duidelijkheid of alle geconstateerde datalekken moeten worden gemeld aan BIV of alleen datalekken die aan de AP zijn gemeld. De functionaris gegevensbescherming zal dit agenderen in de expertgroep IB van VWS.

Een aandachtspunt is het tijdig, binnen 72 uur, melden van datalekken aan de AP. Om binnen de 72 uur te blijven moet breed bekend zijn wat een datalek is (definitie) en welke procedure moet worden gevolgd. Een achteraf onjuiste melding kan altijd worden ingetrokken; te laat melden kan leiden tot een hoge boete. Bewustwording moet dus een permanent aandachtspunt blijven.

Een datalek is te laat gemeld, maar later na analyse weer ingetrokken. Van een ander datalek is vastgesteld dat het een dag te laat is gemeld bij de AP.

Bestaande bewerkersovereenkomsten met externe partijen bevatten veelal geen of niet voldoende concrete afspraken gericht op de naleving van de Meldplicht Datalekken. Beveiligingsincidenten, waaronder ook datalekken, worden over het algemeen wel naar de eigenaar gecommuniceerd. Bij de eerstvolgende aanpassing van de overeenkomsten zal het melden van datalekken expliciet geregeld moeten worden. Tot die tijd kan een specifiek addendum uitkomst bieden. De CISO van VWS heeft de bewerkersovereenkomsten als belangrijk aandachtspunt bestempeld.

3.6 Gevolgen modernisering wet op de vennootschapsbelasting (Vpb) nog niet in te schatten

Per 1 januari 2016 is door modernisering van de Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb) voor de overheid in bepaalde gevallen een Vpb plicht ontstaan, met bijbehorende administratie- en aangifteplicht. De toets of sprake is van een Vpb- plicht vindt plaats op het niveau van de activiteiten.

VWS heeft ter implementatie van deze wet stappen gezet om per organisatieonderdeel in kaart te brengen welke activiteiten tot een eventuele Vpb-plicht leiden. Deze stappen bestonden onder andere uit het aanwijzen van een verantwoordelijke per organisatieonderdeel voor het Vpb dossier, het inventariseren van Vpb-plichtige activiteiten en het voeren van gesprekken hierover met de Belastingdienst. Op basis hiervan is gebleken dat VWS Vpb-plichtig is. Op dit moment kan VWS echter nog geen inschatting maken van de omvang van zijn fiscale Vpb-positie. Dit is in het departementale jaarverslag toegelicht bij de niet uit de (saldi)balans blijken verplichtingen.

3.7 Sturing op informatiebeveiliging groeit in volwassenheid, implementatie van de BIR verschilt per systeem

Wij hebben rijksbreed onderzoek gedaan naar de implementatie van vijf thema's van de *Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst* (BIR).⁹ Per ministerie zijn daarbij voor twee kritieke systemen de voor deze vijf thema's relevante maatregelen van de BIR getoetst. Dit betreft één systeem dat wij ook in 2015 hebben onderzocht en één systeem dat niet eerder is onderzocht. Daarnaast hebben wij rijksbreed bij alle ministeries onderzoek gedaan naar de sturing op informatiebeveiliging.

Op basis van dit onderzoek hebben wij voor het ministerie van VWS de volgende bevindingen:

Sturing op informatiebeveiliging groeit in volwassenheid

Een managementsysteem voor informatiebeveiliging is een sluitend stelsel van processen waarmee volgens een eenduidige systematiek de informatiebeveiliging op basis van risico-beheer (departement)breed wordt geborgd. Dit managementsysteem wordt veelal ingedeeld naar de onderkende P(lan), D(o), C(heck), A(ct) fasen. Voor een effectief managementsysteem is noodzakelijk dat alle fasen zijn ingericht en functioneren. Op basis van het door ons gedane inventariserende onderzoek hebben we geconstateerd dat er nog geen volledig sluitend managementsysteem voor informatiebeveiliging is ingericht bij VWS.

Deze inschaling is afgeleid uit de vergelijking met de situatie bij andere departementen (de zogenoemde rode draad rapportage voor DGOO) en wordt voor VWS vooral ingegeven door de uitkomsten van de laatste twee fasen van het managementsysteem.

In de fase 'Check' stelt de organisatie centraal vast of de inrichting en implementatie van de fase 'DO' decentraal op voldoende niveau is. De (concern) ISO heeft hiervoor toegang tot de BIR-dossiers op decentraal niveau nodig. In oktober 2016 is deze toegang door de pSG in het strategisch beveiligingsberaad geregeld, maar het effectueren daarvan heeft tijd, inspanning en soms een cultuurverandering nodig. Het uitvoeren van de fase 'Check:' en het vastleggen daarvan in het dossier van de (concern) ISO, is voorwaarde scheppend voor de fase 'Act'. Door alle fasen, maar met name de laatste twee fasen verder te optimaliseren zal de volwassenheid in sturing verder groeien.

Implementatie bij twee systemen toont verschillen, met name in aantoonbaarheid ervan door de serviceverlener

Verschillende systemen worden afhankelijk van de eigenaar/gebruiker door verschillende organisaties beheerd. Het is logisch dat de stand van de implementatie van de BIR bij systemen op onderdelen verschillend is ingevuld. Grosso modo zou de aantoonbaarheid van de beveiliging op basis van de generieke baseline BIR per systeem vergelijkbaar moeten zijn. Opvallend is het daarom, dat juist bij investering bij dezelfde serviceverlener (SSC-ICT), veel minder uniformiteit in aantoonbare implementatie van de BIR aanwezig blijkt te zijn.

Om de PDCA-cyclus op systeemniveau beheerst uit te kunnen voeren is verantwoordingsinformatie van de verschillende beheerders, dus ook van de serviceverlener, noodzakelijk. Voor het ene systeem wordt door de serviceverlener een onafhankelijk beoordeelde verantwoording van de implementatie van de BIR-maatregelen afgegeven en voor het andere systeem niet. Het is de moeite waard om de oorzaak hiervan binnen VWS te analyseren. Dat hebben wij gedurende dit onderzoek niet gedaan.

De compliancetool APM bij VWS heeft de potentie om de implementatie van BIR-maatregelen inzichtelijk vast te leggen en te beheersen. Om APM efficiënt en betrouwbaar te kunnen inzetten zal aan een aantal randvoorwaarden moeten worden voldaan, zoals: geformaliseerde status, bepaalde scope en reikwijdte, beschreven en geautoriseerd verwerkingsproces. Op dit moment lijkt de beheerorganisatie informeel van aard.

De In Control Verklaringen van de organisatieonderdelen en van het concern VWS zijn op tijd opgeleverd aan DGOO.

3.8

Caribisch Nederland: zorgcontractering blijft aandacht vragen

In 2016 heeft het Zorgverzekeringskantoor (ZVK) de verantwoording 2015 bij VWS ingediend. Deze verantwoording was voorzien van een controleverklaring met oordeelonthouding. Deze oordeelonthouding wordt voornamelijk veroorzaakt door problemen bij het afsluiten van een zorgovereenkomst met de grootste zorgaanbieder. Door deze oordeelonthouding is er een onzekerheid over de rechtmatigheid van de uitgaven ZVK 2015. De voorschotten zijn in 2016 door VWS vastgesteld. De onzekerheid van € 103,3 mln. kan niet meer worden hersteld en leidt tot een overschrijding van de artikeltolerantie op artikel 4 Zorgbreed beleid, die in de bedrijfsvoeringsparagraaf moet worden vermeld.

De opzet en uitvoering van het beheer vanuit VWS richting het ZVK zijn sinds 2015 op orde. De opzet en uitvoering van het beheer van het ZVK zelf is grotendeels op orde maar krijgt permanente aandacht om het beheer op niveau te houden.

3.9

Onderzoek agentschappen en PD ALT

Over 2016 heeft de Auditdienst Rijk in opdracht van VWS bij het RIVM en het aCBG controles uitgevoerd die gericht waren op het verstrekken van een controleverklaring bij de verantwoording van de individuele agentschappen. De controle van het agentschap CIBG alsook van de Projectdirectie ALT (PD ALT) vond plaats binnen de wettelijke controle van het departementale jaarverslag van VWS.

De (interne) jaarrekeningen van het RIVM en het aCBG zijn voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

3.9.1

RIVM

Het inkoopbeleid, de inrichting van de procedures en de verbijzonderde interne controle zorgen ervoor dat het inkoopbeheer voldoende is geborgd. Desondanks troffen wij onrechtmatigheden en onzekerheden aan met betrekking tot de rechtmatigheid. De omissies komen vooral voort uit posten die niet via de centrale inkoop worden afgewikkeld.

Per einde 2016 heeft het RIVM de inschatting voor de voorziening reorganisatie verbeterd aan de hand van de actuele personeelsadministratie en aanvullende informatie van de pensioenfondsen. Daarom is in de controleverklaring bij de interne jaarrekening een paragraaf ter benadrukking van de toelichting op de balans met betrekking tot de voorziening reorganisatie niet meer nodig.

Op 1 januari 2008 zijn de medewerkers van diverse regionale entadministraties in dienst gekomen bij het RIVM. Door de bancaire crisis is het voor de betrokken pensioenfondsen niet toegestaan de overdracht van de pensioenverplichtingen van Zorg en Welzijn naar het ABP te effectueren. Door het ontbreken van rekenregels en het tijdsverloop is niet duidelijk of op het moment van overdracht sprake zal zijn van mogelijke meer of minder kosten.

Het RIVM heeft in 2016 veel en gerichte aandacht gegeven aan de vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsorganisaties. Daarmee is duidelijk voor welke activiteiten het RIVM Vpb-plichtig is.

3.9.2

aCBG

Het inkoopbeheer bij het aCBG blijft een punt van aandacht. Een deel van de contracten hebben wij als onrechtmatig aangemerkt omdat contracten nog niet (Europees) zijn aanbesteed. Het aCBG moet voor deze contracten nog de juiste aanbestedingsprocedure volgen. Voor een ander deel gaat het om contracten die uit het verleden doorlopen die niet juist zijn aanbesteed, maar die gedurende 2016 zijn vervangen door aanbesteede contracten. Tenslotte gaat het om inkopen 2016 die enerzijds buiten een raamovereenkomst zijn gedaan, anderzijds niet conform de aanbestedingsregels zijn uitgevoerd of inkopen waarvan wij geen dossier hebben ontvangen.

Wij adviseren om het contractregister niet alleen te gebruiken als archief maar ook als beheersinstrument om tijdig de juiste aanbestedingsprocedure te starten. Ook het periodiek uitvoeren van een spendanalyse draagt bij aan het uitvoeren van de juiste aanbestedingsprocedure.

Voor wat betreft de Vpb-plicht van het aCBG is in het fiscaal dossier opgenomen dat sprake is van Vpb-plicht, maar dat de vrijstelling overheidstaak/publiekrechtelijke bevoegdheid van toepassing is.

3.9.3

CIBG

Het CIBG heeft de wet- en regelgeving rondom inkoopbeheer niet volledig nageleefd. De omvang en oorzaken van de onrechtmatig aanbesteede inkopen zijn vrijwel gelijk aan 2015.

Wij adviseren u om maatregelen te nemen om het lerend vermogen van CIBG met betrekking tot inkopen te vergroten.

Het CIBG heeft in 2016 gerichte aandacht gegeven aan de vennootschapsbelasting (VpB) voor overheidsorganisaties. De Vpb-plicht van het Bureau Medicinale Cannabis is nog onderwerp van overleg met de Belastingdienst.

3.9.4

PD ALT

Zolang de onderzoeksactiviteiten nog niet zijn geprivatiseerd is het voor PD ALT moeilijk om te anticiperen op de juiste procedure van aanbesteden. Daardoor worden soms (vervolg)-opdrachten alsnog strijdig met de regelgeving. Ook heeft PD ALT niet in alle gevallen de motivering voldoende vastgelegd wanneer gebruik wordt gemaakt van de ruimte die de Aanbestedingswet biedt. In 2016 voldoet het inkoopbeheer van PD ALT voornamelijk daarom niet volledig aan de te stellen eisen.

Bij PD ALT is de Vpb-plicht (vooral voor het te privatiseren deel; Intravacc) nog in onderzoek, in samenwerking met fiscaal adviseurs. De omvang van de verplichtingen is derhalve nog niet bekend.

3.10

Beheersrisico's voor 2017

Naar aanleiding van ons onderzoek naar het financieel en materieelbeheer brengen we ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering onder uw aandacht. Deze ontwikkelingen leiden in 2016 niet tot een bevinding, maar vragen aandacht als beheersrisico voor 2017.

3.10.1

Het subsidiebeheer vertoont verbetering

Het subsidiebeheer van VWS vertoont een verbetering ten opzichte van 2015.

In de door ons gecontroleerde dossiers waarbij specifiek aandacht is besteed aan het subsidiebeheer (de zogenoemde DPS dossiers) constateren wij minder zware tekortkomingen en minder gemiddelde tekortkomingen. Het aantal dossiers zonder opmerkingen is toegenomen.

VWS heeft reeds in 2016 aan een aantal aandachtspunten in het subsidiebeheer, die gedurende het jaar uit onze controle naar voren kwamen, invulling gegeven. Zo heeft VWS de uitbreiding van de instructie voor de beoordeling uurtarieven opgepakt en is de procedure bij een te late indiening van een subsidieaanvraag aangescherpt.

De onderbouwing van de inschatting van het risico op staatssteun door beleid voor subsidies op basis van de kaderregeling kan worden verbeterd

In de afgelopen jaren is de aandacht voor staatssteunrisico's van buitenaf toegenomen mede naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken, waardoor de noodzaak om naar de interne procedures te kijken toeneemt.

Voor nieuwe subsidieregelingen wordt op basis van het 'Draaiboek nieuwe subsidieregelingen' een analyse voor staatssteun uitgevoerd.

Voor subsidies op basis van de Kaderregeling subsidies SZW, OCW en VWS wordt in de daarvoor in aanmerking komende gevallen, de inhoudelijke onderbouwing voor het eventuele staatssteunrisico niet transparant gedocumenteerd.

Het risico bestaat hierdoor dat de subsidieverlening achteraf als onrechtmatig wordt aangemerkt. De kennis bij de beleidsdirecties over staatssteun is een aandachtspunt.

Wij adviseren om voor de bestaande subsidierelaties het risico van staatssteun opnieuw te bekijken. Daarnaast adviseren wij om in de checklijst voor de subsidieverlening de relevante vragen uit de handreiking staatssteun op te nemen en dit in een subsidiecursus te behandelen.

Afwijkende teksten in controleverklaringen verdient meer aandacht

Uit onze controle blijkt dat indien er sprake is van aanvullende subsidievoorwaarden en een afwijkende tekst in de controleverklaring bij de subsidieverantwoording, mogelijk niet de vereiste zekerheid in de controleverklaring wordt gegeven over naleving van deze aanvullende subsidievoorwaarden. Hierdoor kunnen er onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid ontstaan. In 2016 heeft zich dit ook daadwerkelijk voorgedaan. De vastlegging van de evaluatie door DUS-i van afwijkende teksten in controleverklaringen verdient daarom naar onze mening meer aandacht. De vernieuwde checklijst in het subsidieplein biedt hiertoe de mogelijkheid. Wij adviseren u toe te (laten) zien op hantering van deze checklijst.

Meer aandacht nodig voor bijstellen bevoorschotting

Wij hebben geconstateerd dat in bepaalde gevallen meldingen van instellingen over het (deels) niet uitvoeren van activiteiten niet leidt tot bijstelling van de bevoorschotting. Op het niveau van de uitvoerende budgethouders is men zich hiervan ook niet altijd bewust.

Wij adviseren daarom hiervoor dit jaar in de subsidiecursussen met de beleidsdirecties aandacht te besteden.

3.10.2

Het personeelsbeheer: op orde

Het personeelbeheer van VWS is op orde. Wel vragen wij uw aandacht voor de onderstaande bevindingen vanuit onze controle.

Nadere besluitvorming over het ten uitvoer brengen van het besluit tot substitutie van personeelsgerelateerde documenten dient nog plaats te vinden

Met ingang van 2015 scant P-Direkt de papieren documenten voor de personeelsdossiers van VWS en verzorgt de digitale opname hiervan in de digitale personeelsdossiers, waardoor papieren documenten niet meer nodig zijn.

In oktober 2015 heeft de Bestuursraad Bedrijfsvoering een substitutiebesluit voor personeelsgerelateerde documenten genomen om vernietiging van papieren documenten mogelijk te

maken. Na het besluit door de Bestuursraad Bedrijfsvoering blijkt dat VWS nog onvoldoende zicht heeft op de waarborgen die P-Direkt heeft getroffen voor de borging van de kwaliteit van het scanproces en het beheer van de gedigitaliseerde documenten in de applicatie P-Direkt en de werking hiervan. De uitvoering van het door de Bestuursraad Bedrijfsvoering genomen besluit is daarom opgeschort. Aan P-Direkt is onlangs om nadere informatie gevraagd zodat de resterende risico's in kaart kunnen worden gebracht. Besluitvorming over de uitvoering van het substitutiebesluit kan daarna plaatsvinden.

De IC over de Keten is vertraagd uitgevoerd

Per 1 januari 2016 heeft VWS een belangrijk deel van de verbijzonderde interne controles op de personele processen overgedragen aan P-Direkt. Bij P-Direkt is door diverse oorzaken in het eerste halfjaar 2016 vertraging opgetreden in de uitvoering van deze interne controles. De consequentie van deze vertraging is dat VWS in 2016 in een laat stadium werd geïnformeerd over de kwaliteit van de interne beheersing op de personele processen en dat – indien noodzakelijk – niet tijdig kon worden bijgestuurd. P-Direkt heeft in het najaar van 2016 actie ondernomen en de achterstand is ultimo 2016 ingelopen. De controles tot en met september 2016 waren eind december uitgevoerd. Dit is conform de met het departement gemaakte afspraken. De kwaliteit van de uitgevoerde controles is naar onze mening over het algemeen voldoende, maar er zijn nog verbeteringen mogelijk. P-Direkt is hierover geïnformeerd en zal de betreffende punten bespreken in het P-controlleroverleg en hierover met de departementen afspraken maken.

Ondanks de uitbesteding van de IC over de Keten blijft het departement zelf eindverantwoordelijk voor het beheer van de personele uitgaven. Het is hierdoor noodzakelijk dat het departement de bevindingen van P-Direkt nader analyseert en eventueel actie onderneemt. Eind 2016 heeft het departement een dergelijke analyse uitgevoerd op basis van de rapportages van P-Direkt. Op basis van deze analyse heeft VWS (terecht) geconcludeerd dat er geen aanvullende acties nodig zijn.

Ook blijft het departement verantwoordelijk voor het tijdig uitvoeren van de departementale controles die benoemd zijn (achterblijvende controles) in het 'IC Jaarplan HR-keten' van P-Direkt.

Wij vragen om aandacht voor een tijdige analyse en uitvoering van deze werkzaamheden.

3.10.3

Het verplichtingen- en voorschottenbeheer bevat nog een aantal aandachtspunten

De toenemende invloed van SSO's en soortgelijke organisaties vragen om een verzakelijking van de relatie en duidelijke afspraken met deze organisaties. Zo zien we in de afspraken met de SSO's dat steeds meer sprake is van een systematiek van bevoorschotting en definitieve afrekening. Om deze uitgaven beter te kunnen beheersen adviseren wij VWS om in aansluiting hierop deze uitgaven dan ook als zodanig in de administratie te verantwoorden.

Daarnaast zijn uit onze controle een aantal incidenten met betrekking tot het verplichtingenbeheer naar voren gekomen. Zo zien wij dat:

- het niet aansluiten van de geboekte verplichtingen op de afgesloten overeenkomsten. Dit wordt voor een deel veroorzaakt doordat naast het boeken van een verplichting bij het aangaan van contracten nogmaals een deel van de verplichting wordt geboekt bij ontvangen facturen < € 33.000 betreffende dezelfde contracten. Een andere oorzaak betreft de verschillen die zijn ontstaan met het splitsen van verplichtingen bij de aanzetten van de koppeling tussen Digi-inkoop en SAP (zie ook 3.3.1);
- in het kader van het verplichtingenbeheer hebben in december 2016 diverse bijstellingen van aangegane subsidieverplichtingen plaatsgevonden die ten onrechte ten laste van het verantwoordingsjaar 2017 zijn gebracht;
- juridische subsidieverplichtingen voor 2017 die ten laste van de verplichtingenruimte zijn 2017 gebracht, die ten laste van de verplichtingenruimte 2016 gebracht hadden moeten worden.

Ten aanzien van het voorschottenbeheer hebben wij geconstateerd dat incidenteel subsidievoorschotten zijn afgeboekt op basis van niet verstuurd concept vaststellingsbeschikkingen en dat een definitieve betaling eind 2016 aan een ZBO als openstaand voorschot is verantwoord, waardoor deze te hoog is weergegeven. Ook zijn er enkele oude openstaande voorschotten die reeds waren afgewikkeld ten onrechte niet afgeboekt.

Wij adviseren de uitvoerende budgethouders om (per jaareinde) de bestaande interne procedures zorgvuldiger na te leven en meer aandacht te hebben voor de juistheid en volledigheid van de (juridische) verplichtingen en voorschotten.

4 Totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering: dossiervorming jaarverslag krijgt op centraal niveau binnen VWS meer aandacht

De processen inzake totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering zijn op orde. De dossiervorming krijgt op centraal niveau binnen VWS meer aandacht. Bij de uitvoerende budgethouders blijft bij de totstandkoming van het jaarverslag de onderbouwing van de toelichting op de artikelen een moeizaam proces (onvolledige dossiervorming).

Inleiding

Als derde onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of geselecteerde processen gericht op de totstandkoming van informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Daartoe onderzoeken wij of deze niet-financiële verantwoordingsinformatie op een deugdelijke (dat wil zeggen ordelijke en controleerbare) wijze tot stand is gekomen.¹⁰

De selectie van de te onderzoeken processen gericht op de totstandkoming van informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering is afhankelijk van de omvang van de risico's die daarbij worden onderkend. Op basis daarvan hebben wij in 2016 de volgende totstandkomingsprocessen voor nader onderzoek geselecteerd:

- Totstandkomingsproces van prestatie-indicatoren en kengetallen (globaal);
- Totstandkomingsproces van de bedrijfsvoeringsparagraaf;
- Totstandkomingsproces van het jaarverslag.

In dit hoofdstuk gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van ons onderzoek.

4.1 Verantwoording VWS 2016 is op 15 maart 2017 nog niet volledig

Wij hebben vastgesteld dat op het moment van het afgeven van de controleverklaring bij het jaarverslag daarin de volledige financiële overzichten zijn opgenomen. Onze controleverklaring is primair gericht op deze financiële informatie. Wat betreft de in het jaarverslag op te nemen niet-financiële informatie hebben wij vastgesteld dat deze op het moment van het afgeven van de controleverklaring nog niet volledig is. Dit betreft onder andere het Financieel Beeld zorg. De ontbrekende gegevens worden vooralsnog in het jaarverslag aangeduid met 'PM'. De ontbrekende onderdelen van de niet-financiële informatie dienen vóór aanbidding van het jaarverslag aan de Tweede Kamer te worden toegevoegd. Dit gebeurt door middel van wijzigingsbladen die door de ADR worden beoordeeld. Deze procedure is in overeenstemming met de desbetreffende bepalingen in de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017.

4.2 Proces totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering 2016 heeft de aandacht

Het totstandkomingsproces inzake informatie over prestatie-indicatoren en kengetallen, dat onderdeel is van de informatie over beleid en bedrijfsvoering, voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

4.3 Totstandkomingsproces bedrijfsvoeringsparagraaf

De bedrijfsvoeringsparagraaf is in goed overleg tussen FEZ, beleidsdirecties en ADR tot stand gekomen.

4.4

Audittrail totstandkoming informatie jaarverslag

In de circulaire jaarverslag 2016 heeft FEZ aangegeven dat de directies een jaarverslagdossier dienen bij te houden voor een correcte audittrail. Het doel van het jaarverslagdossier is om inzicht te verschaffen in de totstandkoming van de geleverde informatie voor het jaarverslag van VWS, teneinde op goede wijze verantwoording af te leggen en het totstandkomingsproces navolgbaar te maken. Ook heeft FEZ in de circulaire de directies verzocht de dossiers op de F-schijf te plaatsen zodat het voor betrokken partijen te raadplegen is en aangegeven aan welke eisen de dossiers moeten voldoen. Daarmee is de opzet van het proces verbeterd en op orde. In de uitvoering van het proces laten de dossiers per directie een wisselend beeld zien en zijn over het algemeen nog niet tijdig en niet op orde. Het monitoren door FEZ van de tijdige en volledige dossiervorming heeft nog verbetering.

4.5

Percentage inhuur externen

VWS heeft de afgesproken norm voor externe inhuur licht overschreden. Bij deze norm geldt voor VWS het comply or explainprincipe.

Bij alle onderdelen van VWS blijft de inhuur onder de norm van 10%, behalve bij het agentschap CIBG. Door een hoog percentage inhuur externen bij het CIBG is er bij VWS als geheel een lichte overschrijding (0,7%). Het CIBG heeft gezien de aard van zijn werkzaamheden (rijksbrede taak in het kader van het bijhouden van diverse registers) extra inhuur moeten laten plaatsvinden om een noodzakelijk IT-platform te ontwikkelen en de bestaande digitale registers up-to-date te houden.

Het overzicht inhuur externen is ordelijk en controleerbaar tot stand gekomen.

5 Overige onderwerpen

In dit hoofdstuk rapporteren wij over onderwerpen die in te delen zijn in 3 categorieën: aandachtspunten vanuit 2016 die niet tot een bevinding hebben geleid (5.1), onderwerpen die niet direct te relateren zijn aan de rechtstreekse verantwoordelijkheid van VWS (5.2) en toekomstgerichte informatie (5.3).

5.1 Aandachtspunten vanuit 2016

5.1.1 *De zorgtoeslag: aanpassing overeengekomen convenanten moet nog gebeuren*

Ten aanzien van de afgerekende voorschotten en de vorderingen bij de toeslagregelingen geldt dat die vanaf het verslagjaar 2017 worden verantwoord in de saldibalansen van de toeslagende departementen en niet meer in de saldibalans van het Ministerie van Financiën. Voor VWS houdt dit in dat de (afrekening van de) voorschotten en vorderingen zorgtoeslag in het jaarverslag (saldibalans) vanaf 2017 worden opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat de mogelijke onrechtmatigheden bij VWS verantwoord moeten worden en zo nodig (bij een overschrijding van de tolerantie) moeten worden toegelicht in de Bedrijfsvoeringsparagraaf.

Wij adviseren VWS de met de Belastingdienst/Toeslagen overeengekomen convenanten (raamconvenant en detailconvenant) aan te passen op de situatie die in 2017 gaat ontstaan.

5.2 Onderwerpen die niet direct te relateren zijn aan de rechtstreekse verantwoordelijkheid van VWS

5.2.1 *Positief advies SiSa-bijlage 2015*

Op 1 december 2016 heeft de ADR geadviseerd de door de accountants gecontroleerde SiSa-bijlage 2015 te gebruiken voor de vaststelling van de specifieke uitkeringen. Het advies is gebaseerd op een door de ADR uitgevoerde review bij diverse accountantsorganisaties. Na het advies van de ADR heeft het ministerie van BZK richting alle departementen aangegeven dat op basis van de SiSa-bijlage 2015 de specifieke uitkeringen kunnen worden vastgesteld. Dit advies is op 16 december 2016 ontvangen door VWS.

5.2.2 *Afwikkeling Algemene Kas: definitieve opheffing in zicht*

Gezien het nog geringe financiële belang van de Voormalige Algemene Kas hebben wij u in ons rapport over het jaar 2015 geadviseerd om te onderzoeken of tot definitieve opheffing kan worden overgegaan. Dit heeft geresulteerd in een wetsvoorstel waarin de Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet zodanig wordt gewijzigd dat de vorderingen, de verplichtingen, de baten en de lasten in verband met de uitvoering van de Ziekenfondswet na 31 december 2016 voor rekening komen van het Zorgverzekeringsfonds.

5.2.3 *Zorgtoeslag uitgaven en ontvangsten: geen fouten of onzekerheden geconstateerd*

De zorgtoeslag valt onder de beleidsverantwoordelijkheid van het ministerie van VWS. De Belastingdienst Toeslagen is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze regeling. De uitgaven van de zorgtoeslag bedragen € 4,9 mld. De ontvangsten bedragen € 0,7 mld. De controle heeft uitgewezen dat in de uitgaven in 2016 geen fouten en onzekerheden zijn geconstateerd (2015: meest waarschijnlijke fout € 36,6 mln., onzekerheid: geen).

Zorgtoeslag definitieve toekenningen: fouten en onzekerheden onder de rapporteringstolerantie

In 2016 is voor een bedrag van € 4,5 mld. aan voorschotten zorgtoeslag definitief vastgesteld en herzien. Hiervan is op basis van de meest waarschijnlijke fout een bedrag van € 16,2 mln. onrechtmatig (2015: € 71,8 mln.). Deze onrechtmatigheden worden veroorzaakt door een fout in de verzekeringsstatus (aanvrager slechts deel van 2015 verzekerd voor zorgterwijl door de Belastingdienst het gehele jaar 2015 zorgtoeslag wordt toegekend).

De onzekerheid bedraagt € 28,0 mln. (2015: € 44,2 mln.). De onzekerheid betreft de toepassing van het partnerbegrip. Dit is veroorzaakt door een keuze van de Belastingdienst om in de uitvoering gebruik te maken van het Awir partnerschap in plaats van het fiscaal partnerschap volgens de Wet inkomstenbelasting 2001.

Belastingdienst gaat toezicht instellen op verschillen fiscaal partnerschap en Awir partnerschap. De Belastingdienst/Toeslagen is voornemens om in 2017 toezicht in te stellen gericht op het verkleinen van het aantal feitelijke verschillen in uitkomst bij het toepassen van het partnerschap volgens de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Awir. Het toezicht richt zich op het toekenningsjaar 2017. De ADR zal deze ontwikkeling blijven volgen.

5.3 Toekomstgerichte informatie

5.3.1 *Compensatieregeling trekkingsrecht PGB van start*

Het kabinet heeft in 2015 besloten dat er een onverplichte compensatieregeling zal komen voor zowel budgethouders als zorgverleners die materieel nadeel hebben ondervonden door de invoering van de trekkingsrechten PGB. Zowel in 2015 als in 2016 is door VWS gewerkt aan het opstellen van de compensatieregeling (Beleidsregel compensatieregeling trekkingsrecht PGB). Inmiddels is deze Beleidsregel op 15 februari 2017 ondertekend en op 7 februari 2017 gepubliceerd. Vanaf 1 maart 2017 kunnen belanghebbenden een aanvraag indienen om voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen.

Hiermee is de uitvoering van de regeling van start gegaan. Voor de uitvoering van de regeling is een normenkader en een beoordelingskader opgesteld. Beide kaders hebben een voorlopig karakter. Reden hiervoor is dat is besloten om pas na de indieningstermijn van de aanvragen op basis van de ontvangen aanvragen te bepalen welke normen gehanteerd worden en hoe de beoordeling van de aanvragen zal plaatsvinden. Pas dan zullen beide kaders definitief worden gemaakt en door VWS worden vastgesteld. Deze handelwijze is in de toelichting van artikel 4 van de Beleidsregel weergegeven.

In 2017 zal ook de verantwoording over de uitvoering van de compensatieregeling plaatsvinden. In dat kader hebben wij aandacht gevraagd voor een adequate inrichting van de verantwoording door de uitvoerder en de accountantscontrole op deze verantwoording. Vanuit DMO en de uitvoerder wordt momenteel aan deze punten gewerkt.

Wij adviseren u dit dossier in het jaar 2017 te monitoren op de volgende punten:

- het aanpassen van het normen- en beoordelingskader naar aanleiding van het inzicht op basis van de ontvangen aanvragen door de uitvoerder;
- het door VWS laten vaststellen van het definitieve normenkader en beoordelingskader;
- het inrichten van de verantwoording over de uitvoering van de regeling door de uitvoerder;
- het inrichten van de accountantscontrole op de verantwoording van de uitvoerder.

Bijlagen

Aan: de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

A Verklaring over de in het departementale jaarverslag 2016 opgenomen financiële overzichten

Ons oordeel

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van het departementale jaarverslag 2016 van het ministerie van VWS gecontroleerd. Naar ons oordeel geven deze financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van het ministerie van VWS over 2016 in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017.

De financiële overzichten bestaan uit:

- de departementale verantwoordingsstaat over 2016 met de financiële toelichtingen daarbij;
- de samenvattende verantwoordingsstaat over 2016 betreffende de baten-lasten-agentschappen met de toelichting daarbij;
- de departementale saldibalans per 31 december 2016 met de toelichting daarbij;
- de in de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2016;
- de overzichten over 2016 met de gegevens als bedoeld in de artikelen 4.1 en 4.2 van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van het ministerie van VWS zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B Verklaring over de in het departementale jaarverslag 2016 opgenomen andere informatie

Naast de financiële overzichten omvat het departementale jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het deel algemeen (verzoek tot dechargeverlening en leeswijzer);
- de in het beleidsverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering;
- de voorgeschreven bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- niet strijdig is met de in het departementale jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat, voor zover wij dat op dit moment kunnen beoordelen;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de financiële overzichten of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.”

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 66, zesde lid, onder d, van de Comptabiliteitswet 2001 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de financiële overzichten.

De minister is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017.

C Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiële overzichten

Verantwoordelijkheden van de minister voor de financiële overzichten

De minister is verantwoordelijk voor het opmaken van de financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017. In dit kader is de minister verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de minister noodzakelijk acht om het opmaken van de financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het ministerie;¹²
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het ministerie en de toelichtingen die daarover bij de financiële overzichten zijn opgenomen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de financiële overzichten en de daarbij opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de financiële overzichten een getrouw beeld geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de leiding van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

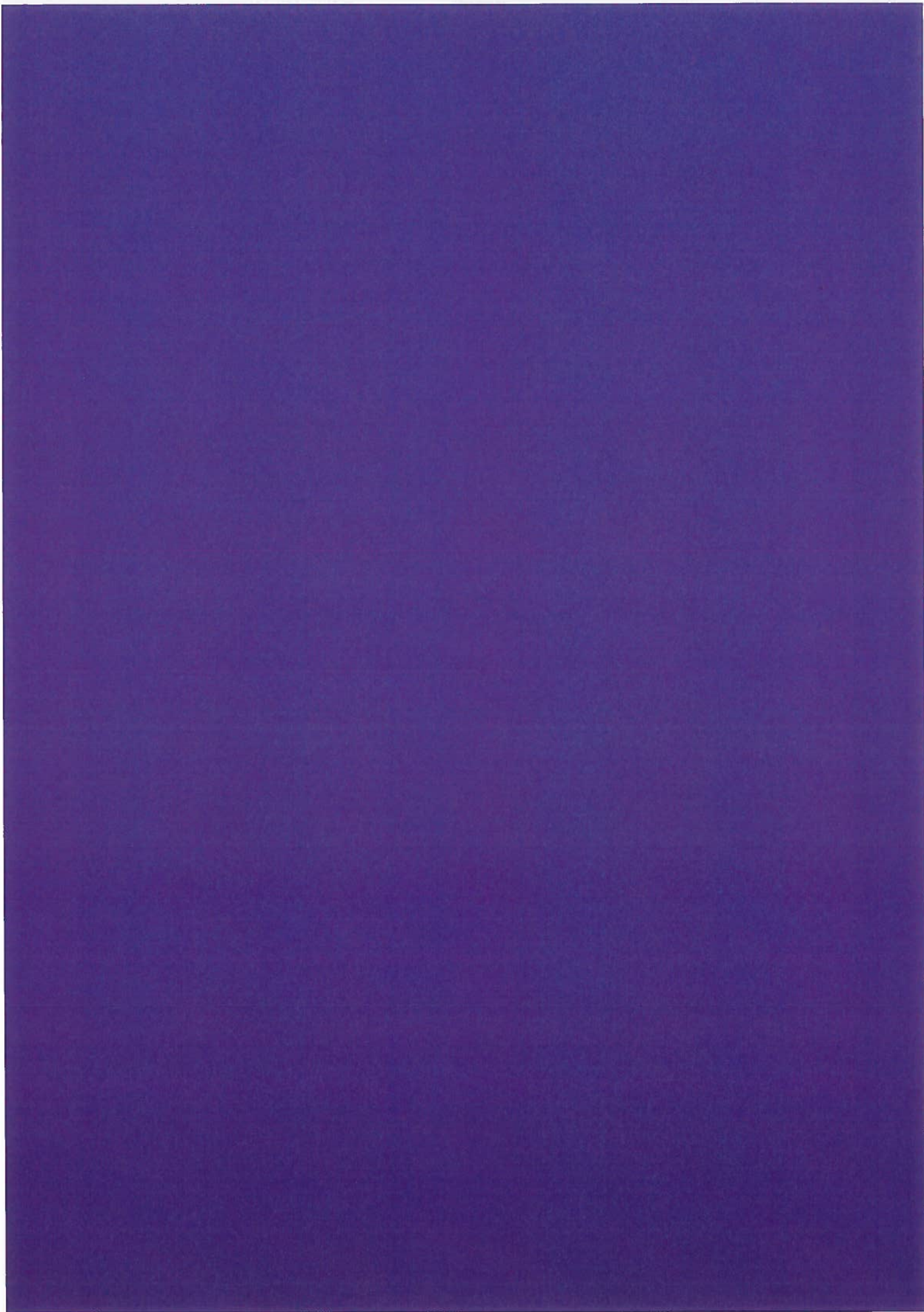
Den Haag, 15 maart 2017

Auditdienst Rijk

AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APM	Applicatie Portfolio Management
AO/IB	Administratieve Organisatie/ Intern Beheer
aCBG	Agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen
ADR	Auditdienst Rijk
Awir	Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
BIV	Bureau Integrale Veiligheid
BIR	Baseline Informatiebeveiliging
CIBG	Centraal Informatiepunt Beroepen in de Gezondheidszorg
CISO	Concern Information Security Officer
CDI	Coördinerend Directeur Inkopen
DUS-i	Dienst Uitvoering Subsidies aan instelling
DPS	Dual Purposecontrole Subsidies
DGOO	Directoraat-generaal Overheidsorganisatie
DVA	Dienstverleningsafspraken
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
DAP	Dossier Afspraken en Procedures
DMO	Directie Maatschappelijke Ondersteuning
ECM platform	Enterprise Content Managementsysteem
FDC	Financieel Dienstencentrum
FEZ	Directie Financieel Economische Zaken
GRC tool	Governance, Risk and Compliance tool
HIS	Haagse Inkoop Samenwerking
IDM	Identity Management Systeem
IB	Informatiebeveiliging
ICV	In Control Verklaring
OBP	Directie Organisatie Bedrijfsvoering en Personeel
OCW	Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
PD ALT	Project Directie Antonie van Leeuwenhoek Terrein
PGB	Persoonsgebonden Budget
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en werkgelegenheid
SAP-3F	Gemeenschappelijk SAP systeem voor SZW, VWS en Financien (later zijn OCW [2016] en BZK [2017] daar aan toegevoegd)
SSO	Shared Service Organisatie
SISA	Single Information Single Audit
Staat van V en Z	Staat van Volksgezondheid en Zorg
SP	Subsidieplein
Topdesk	Applicatie voor het registreren van IT-activiteiten
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WNT	Wet Normering Topinkomens
WMD	Wet Meldplicht Datalekken
ZBO	Zelfstandige Bestuursorganisatie

Noten

- 1 De wettelijke taak is omschreven in artikel 66 van de Comptabiliteitswet 2001.
- 2 De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van de rapporten die de ADR heeft uitgebracht en plaatst dit overzicht op de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).
- 3 De verslaggevingsvoorschriften zijn vastgelegd in de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017.
- 4 De rapporteringstoleranties volgen uit de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017 (model 3.24 en toelichting daarbij).
- 5 Deze eisen zijn verder uitgewerkt en samengevat in de *Baseline financieel en materieel beheer* van het ministerie van Financiën.
- 6 Het overleg van secretarissen-generaal van de ministeries heeft op 16 november 2016 het afsprakenpakket over inkopen voor 2017 vastgesteld. Hiermee wordt beoogd de professionaliteit van het rijksinkoopbeleid te borgen. Dit betekent onder meer:
 - dat het grensbedrag van € 10.000 voor de jaarlijkse analyse wordt verhoogd naar € 15.000;
 - dat het grensbedrag van € 33.000 voor schriftelijke motivering in het dossier van de leveranciersselectie gehandhaafd blijft, totdat dit in de *Gids proportionaliteit* wordt verhoogd naar € 50.000 (streven is 1 juli 2017);
 - dat elk ministerie op basis van een risicoprofiel een eigen beleid formuleert voor de objectieve keuze van de leverancier voor opdrachten tot € 50.000; de toereikendheid van dit beleid wordt getoetst door het ministerie voor Wonen en Rijksdienst en is vervolgens een gegeven voor de ADR en de Algemene Rekenkamer.De toetsing van de in het pakket genoemde beheersmaatregelen zal plaatsvinden nadat deze maatregelen zijn geïmplementeerd (vanaf 1 januari 2017).
- 7 Dit betreft diensten die geen bijdrage leveren aan de eenwording van de interne Europese markt, omdat deze diensten doorgaans door nationale dienstverleners worden uitgevoerd. Het gaat hierbij onder meer om maatschappelijke dienstverlening, gezondheidsdiensten, diensten op het gebied van cultuur, onderwijsdiensten en bepaalde juridische diensten.
- 8 In bijlage XIV van Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie over het plaatsen van overheidsopdrachten (PB L 94 van 28 maart 2014, blz. 229-230) zijn alle diensten opgesomd die onder dit lichte regime vallen.
- 9 Dit zijn dezelfde vijf thema's die wij ook de afgelopen jaren hebben onderzocht: patchmanagement, beveiliging van externe koppelvlakken, beheer van medewerkers en toegang, PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act), logging en monitoring.
- 10 Deze normen zijn verder uitgewerkt in de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2017.
- 11 Daarnaast behoort het tot onze wettelijke taak onderzoek te verrichten naar de toestand-koming van de informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering, over de uitkomsten waarvan wij rapporteren in het samenvattende auditrapport.
- 12 Daarnaast behoort het tot onze wettelijke taak onderzoek te verrichten naar het gevoerde financieel en materieelbeheer en de ten behoeve van dat beheer bijgehouden administraties, over de uitkomsten waarvan wij rapporteren in het samenvattende auditrapport.

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00